

Programsensorrappport 2014,

Anne Eriksen

Program for kulturvitenskap, UiB

Bakgrunn og oppdrag:

Spesifikasjonene for årets programsensorarbeid er blitt formulert i dialog med fagmiljøet i løpet av høsten. Fjorårets rapport var en gjennomgang av BA-programmets fagprofil, struktur og indre sammenheng, med henblikk på spørsmål om koherens og progresjon. Faget sto dessuten overfor et generasjonsskifte, der nye ansatte snart ville sette sitt preg på fagprofil og studietilbud.

I løpet av 2014 har det kulturvitenskapelige fagmiljøet gjennomført et betydelig utviklingsarbeid, først og fremst relatert til BA-programmets struktur og emnesammensetning. Dette systematiske arbeidet har sin bakgrunn i fjorårets programsensorrappport, og bygger i tillegg i stor grad på omfattende diskusjoner i det samlede fagmiljøet i løpet av året.

I forbindelse med det forestående generasjonsskiftet har én nyansatt professor allerede tiltrådt, ytterligere en tiltrer i løpet av 2015.

De endringer i BA-programmet som fagmiljøet nå har vedtatt vil bli implementert fra høsten 2015. Dette innebærer at nettsider og annen tilgjengelig offentlig informasjon om endringene foreløpig ikke er tilgjengelige. Årets programsensorrappport er derfor i hovedsak skrevet på bakgrunn av møte med fagmiljøet. Her deltok også en studentrepresentant (fra Fagutvalget).

Møtet ble innledet med en presentasjon av de vedtatte endringene og en gjennomgang av de problemer som fagmiljøet opplever som mest presserende. Dette dannet utgangspunkt for den påfølgende diskusjonen.

Vedtatte endringer i BA-programmet:

BA-programmet hadde tidligere kun ett obligatorisk emne, nemlig KUVI101. Også et BA-oppgave-emne var obligatorisk i graden, men her kunne studentene velge blant et antall emner som samtidig ble gitt som regulære "lese-emner" (til andre studenter) på 200-nivå. Denne løsningen gav et fleksibelt program med stor valgfrihet for den enkelte student, men gjorde det vanskelig å skape sammenheng og progresjon i studieløpet.

Fagmiljøet har nå utviklet et nytt faglig introduksjonsemne, KUVI100. Dette tilbys som del av førstesemesterstudiet der det erstatter ett av de eksisterende (mer generelle) førstesemesteremnene. Dette emnet tilbys om høsten

KUVI101 (*Kulturvitenskapelige metoder og perspektiv*) er fremdeles obligatorisk programemne, sammen med det nye emnet KUVI102, (*Tradisjon og modernitet*). Disse tilbys om våren. I tillegg er også enten KUVI104 (*Folkelig kultur og populærkultur*) eller KUVI105 (*Materialitet og samfunn*) obligatorisk emne.

Dette innebærer at totalt tre emner på totalt 45 sp er obligatoriske i fagstudiet, i tillegg til et emner (15 sp) i førstesemesterstudiet.

Antallet emner på 200-nivå er vesentlig redusert. Emnene som skal tilbys på dette nivået vil være oppgave-emner, der studentene skal skrive den obligatoriske BA-oppgaven under veiledning. Lese-versjonen av samme emner blir nå satt til 100-nivå, slik at forskjellene mellom de to versjonene av "samme" emne tydelig reflekteres som nivå-forskjell og fremgår av emnekoden.

I tillegg skal KUVI202 (*Kulturformidling*) fremdeles tilbys. Dette er et praksis-rettet emne som fungerer godt og som har stor arbeidslivs-relevans.

De vedtatte endringene vil gi programmet en strammere struktur. Valgmulighetene er ivarettatt gjennom den tematiske fordypningen som KUVI104 og KUVI105 representerer, i valg av emne for BA-oppgaven og i de gjenværende valgemnene i programmet.

Denne strukturen ivaretar også studentenes progresjon, som signaliseres klart gjennom stigende emnekoder.

Aktuelle utfordringer:

På samme måte som andre studietilbud ved AHKR har kulturvitenskap den siste tiden hatt et synkende studentantall. BA-programmet har 20 plasser. Ved siste opptak ble kun 12 av dem fylt. Dette innebærer at karakternivå ikke spiller inn ved opptak.

Lave studenttall har økonomisk betydning for instituttet og fagmiljøet. I tillegg fører de til dårligere studentmiljø, som også forsterkes av at studentene i liten grad er til stede og dermed ikke blir kjent med hverandre. De ansatte opplever også at studentene i liten grad engasjerer seg faglig og at de ikke legger mye arbeid i studiene.

Videre tiltak – diskusjon og anbefalinger:

Effekten av de strukturelle endringene vil måtte evalueres når de er blitt satt ut i live og har fått virke en stund. Tilsvarende er det grunn til å regne med at innholdet i emnene som tilbys vil bli justert når de to nyansatte er kommet inn i arbeidet. På det nåværende tidspunkt har derfor diskusjonen med fagmiljøet i hovedsak dreid seg om studentrekruttering og markedsføring av faget, samt om studiekvalitet.

1) Rekruttering og markedsføring:

Det er et problem for kulturvitenskapen at faget ikke korresponderer med noe skolefag, og at betegnelsen heller ikke er allment kjent for elever og lærere i videregående skole. At faget heller ikke representerer noen direkte yrkesutdanning forsterker problemet. Det kan skapes en form for "ond sirkel" der informasjon om faget ikke når ut til arbeidslivet og der interesserte studenter heller ikke finner veien til faget. Diskusjonen i fagmiljøet understreket likevel betydningen av å skille de ulike sidene ved dette problemfeltet fra hverandre og arbeide med ulike løsninger.

Studentrekruttering og videregående skole:

For å øke studentrekrutteringen kan et mer målbevisst arbeid overfor videregående skole være nødvendig. I Bergen finnes det nå to "universitetsskoler" som UiB har inngått et formelt samarbeid med. For å nå ut med informasjon om studietilbudet i kulturvitenskap kan det også være verdifullt å knytte kontakter med utvalgte andre videregående skoler i byen / regionen, fortrinnsvis de som tradisjonelt har en viss humanistisk profil.

"Spennende" forelesninger som tilbys på faglig-pedagogisk dag eller tilsvarende er kortvarig og lite forpliktende. Samarbeidet med skolene bør ha en viss grad av formell institusjonalisering og tenkes langsiktig, for eksempel ved at:

- Faste bånd til bestemte lærere i relevante fag opparbeides med tanke på at lærerne selv blir kulturvitenskapens "talsperson" på sine skoler. Dette vil antagelig ha større vekt og mer autoritet enn besøk / gjestetimer med universitetslærere. Lærere som er ansvarlige for historie-, norsk- eller samfunnsfagundervisning ved sin skole er aktuelle personer her.

- Lærere fra utvalgte samarbeidsskoler inviteres til å sitte i programråd eller andre organer som drøfter fagtilbud og studiekvalitet. Lærere kan inviteres inn til seminarer / idemøter i forbindelse med utvikling av studietilbudet. Slikt samarbeid vil kunne gi universitetsmiljøet kunnskap og ideer om hva om "rører seg" i skolen, samtidig som skole-representantene vil opparbeide forståelse og lojalitet til studietilbudet.

- Gjennomgang av studieplaner for videregående skole gir informasjon om hva elever og lærere arbeider med, og ideer til hvor kulturvitenskap evt. kan integreres i skoleundervisningen. Læreplan for studiespesialiserende retning vg2, fellesfag historie, er kanskje mest relevant: <http://www.udir.no/k106/HIS1-02/>

Ferdige kandidater og arbeidsmarkedet:

Kandidatundersøkelser viser at humanister får relevant arbeid etter fullført utdanning, men at det gjennomgående tar noe lengre tid enn for kandidater fra mer yrkes- eller profesjonsrettede studier. Selv om studiet i kulturvitenskap ikke er direkte rettet mot bestemte yrker, er det viktig at lærere og andre fagpersoner ikke "snakker studiet ned" ved å antyde at jobbmulighetene er svært dårlige. For å konkretisere jobbmuligheter og styrke kontakt med mulige fremtidige arbeidsgivere kan følgende tiltak tenkes:

- forpliktende undervisningssamarbeid med museer. Museumsbesøk har tradisjonelt stått sentralt i deler av undervisningen i kulturvitenskap (etnologi), og museumsansatte brukes også som timelærere / gjesteforelesere. Samtidig kan det registreres en viss misnøye i museumssektoren fordi universitetsstudiet ikke er orientert mot deres faglige behov. Til tross for dette er museene stadig svært aktuelle arbeidsplasser for kandidater fra kulturvitenskap.

Ved å trekke museene nærmere og mer forpliktende inn i utvikling av emner og planlegging av undervisningsopplegg vil disse delene av studietilbudet kunne gjøres mer museumsrelevant. Eksempelvis kan obligatoriske oppgaver og BA-oppgaver baseres på materiale som museene finner frem og klargjør. Veiledning / oppfølging kan også være museets ansvar i samarbeid med universitetslærerne. Muntlige presentasjoner av student-oppgaver kan foregå i museet. Gjennom dette vil studentene møte et utvidet fagmiljø og samtidig få direkte kontakt med mulig fremtidig arbeidsgiver og arbeidsplass.

- etablering av "avtakerpanel". På samme måte som lærere i vgs kan være eksterne representanter i programråd eller lignende, kan mulige fremtidige arbeidsgivere fra andre relevant sektorer inviteres inn og delta i diskusjon av program og emner. Samtidig vil de kunne være studiets talsmenn utenfor universitetet. Bedre informasjon om den kompetansen de søker når de ansetter nye medarbeidere vil dessuten være svært nyttig for utvikling av studietilbudet. Det vil også bidra til arbeidet med å gi tydeligere beskrivelser av den kompetansen som kulturvitenskap gir.

Det samme kan gjelde seminarer eller samlinger der studentene får presentere seg og sitt arbeid (f.eks. BA-oppgaven) for representanter for mulige arbeidsgivere. Det vil gi studentene øvelse i å presentere sin kompetanse i en ikke-faglig sammenheng og samtidig gi de eksterne kunnskap om kulturvitenskapen som fag.

- praksiselementer i undervisningen styrker kullfølelse blant studentene og gir dem samtidig en viss arbeidslivserfaring. Emnet i kulturformidling, KUVI20, inneholder allerede praksiselementer som bør styrkes. Instituttet tilbyr også et eget arbeidslivsrelatert praksisemne, AHKR201. Kan kulturvitenskapelige elementer gis en større plass her?

2) Studiekvalitet

Svært mange av studentene i kulturvitenskap er deltidsstudenter og dermed lite til stede på universitetet. Sammen med den store fleksibiliteten som programmet hittil har hatt, innebærer dette at studentene i liten grad blir kjent med hverandre. Studiemiljøet svekkes, noe som igjen har innvirkning på det faglige nivået. Endringene i programstruktur vil bidra til å øke kullfølelsen, i det studentene i større grad vil få samme studieløp og dermed følge hverandre på samme emner gjennom studietiden. I tillegg diskuteres følgende tiltak for å forplikte studentene overfor studiet og studiekameratene:

- sende ut "velkomst-melding" på sms til studentene når de har fått melding om studie plass.
  - obligatorisk oppmøte til undervisning prøves ut på ett eller to emner. Ordningen vil kreve at studentene faktisk deltar på et fastsatt antall forelesninger og seminarer i løpet av semesteret (f.eks. 80 %) for å få ta eksamen. Føringsliste over fremmøte er imidlertid tid- og arbeidskrevende, ikke minst når den må sirkulere mellom flere lærere. Ordningen har preg av å være et disiplineringstiltak og vil neppe i seg selv bidra til å øke faglig motivasjon.
  - fremheve og sikre at forelesningene inneholder stoff som studentene ikke får tilgang til ellers. Power-point-presentasjoner på papir deles ut på forelesning i stedet for å legge dem ut på nett.
  - slå av nett i undervisningsrommene for å sikre at studentene ikke holder på med andre ting i timene.
  - flere obligatoriske arbeidskrav underveis på hvert emne. Studentene tar to emner parallelt og selv for fulltidsstudenter er det begrenset hvor mange innleveringer / skriftlige oppgaver som kan kreves pr. emne. Mange innleveringer vil øke lærernes arbeidsmengde med retting og tilbakemelding. Mer forpliktende krav til arbeidsinnsats vil likevel sikre større aktivitet som samtidig har faglig og pedagogisk begrunnelse.
- Muntlige fremlegg av enkle oppgaver som gjøres obligatoriske, vil forplikte studentene og danne grunnlag for flere faglige diskusjoner i undervisningen. I motsetning til skriftlige oppgaver sikrer dette dessuten fremmøtet. Fremleggene kan med fordel forberedes i grupper på 3-4 studenter. Det sikrer at studentene får hverandre i tale, og at fremlegging av fagstoff i plenum fortøner seg mindre "skummelt" for dem. På begynner-emner med studenter som ikke kjenner hverandre fra før bør læreren dele inn gruppene.